

כאן שאלתי את עבד-אל-רחמן, אם לדעתו אין חשיבות מכרעת גם לכך, ש"אש"ף מצידו יצהיר פומבית על הכרתו ביישותם הלאומית של הישראלים, אם אש"ף היה עושה כך, ואם הישראלים היו נוכחים לדעת שאש"ף מכיר בזכותה של ישראל להתקיים בתוך גבולות בטוחים, האם לא היה הדבר מורז במידה ניכרת את אפשרות ההתפייסות?

באיטיות ובוהירות, תוך מודעות לעובד-דה שדבריו מוקלטים, משיב רחמן: "העם הפלסטיני, בהנהגת אש"ף, אכן הציע לפי תור את הסיכוך באמצעות שתי מדינות. חלקים אחדים מפלסטיני ההיסטורית רית - הגדה המערבית ורצועת-עזה - יהפכו למדינה פלסטינית עצמאית, ממי שלת בגין דחתה זאת."

האמנה אינה חקוקה על אבן

לא כך מה בדבר האמנה הלאומית של אש"ף, אשר אינה מדברת על שתי מדינות, אלא קוראת לטיהור פלסטיני מ-הנוכחות הציונית?

רחמן רוכן קדימה. "שמעת מה שאמרתי לך זה עתה?"

...שפיתרון של שתי מדינות הוא אפ"ש.

"ומה פירוש הדבר?" שואל איש אש"ף. שאש"ף יכיר בזכות קיומה של מדינת ישראל.

"בהחלט! הנני אומר לך זאת כנציגו של העם הפלסטיני, כי אש"ף אכן מייצג את העם הפלסטיני, הנני אומר לך את הדבר בפומבי, בשם אש"ף, ובאשר ל-אמנה - הרי היא תגובה על מדיניותה של ישראל, השוללת את קיומה של האומה הפלסטינית."

כלומר, שהאמנה אינה חקוקה באבן?

"בהחלט לא!" אומר עבד-אל-רחמן. "לו הצהירה מחר ממשלת-ישראל, שהיא מחוונת ברצינות לסגת מהשטחים הכבד, שים שגלוקה ב-1967, ושהיא מכירה ב-זכות העם הפלסטיני לעצמאות לאומית, היה המשא-ומתן מתחיל מחר. היינו מעבדים אז את פרטי הפיתרון של שתי מדינות ופותרים את בעיית הפליטים. כלומר: הפליטים הפלסטינים היו יכולים אז, בהתאם למגילת זכויות האדם של האו"ם, לבחור בין שבה לבין פיצויים, במקרה שיחליטו שלא לחזור לבתיהם. ואני סבור שאחרי שיבוצע הדבר, יוכלו שתי המדינות, למרות כל מה שקרה בעבר, להתי-

הפלסטיני הנודד

הנראה בתמונה צועד עם בני משפחתו בעיירה לב"ננית, אחרי טבח המוני שערכו הצדדים הלוחמים זה בזה, הפך לסמל לאומי של הפלסטינים מאז 1948. הבעיה הפלסטינית מגו-

למת בתמונתו של הפליט הפלסטיני, שאינו מוכר על-ידי ישראל ונודדה כבלתי-רצוי על-ידי מדינות ערב, בראיון המתפרסם בעמודים של סיום הכיבוש, ומכירה ביישותנו הלאומית, הרי אין ספק שהיה מתחיל משא-ומתן."

"אבל תן לי לומר שוב", אמר חסן, "ש-אילו היתה ישראל מקבלת את העקרונות של סיום הכיבוש, ומכירה ביישותנו הלאומית, הרי אין ספק שהיה מתחיל משא-ומתן."

האם אתה גם טוען, שאחרי שייפתח הר משא-ומתן לא יודקק אש"ף לאלומות? "בהחלט. איוה צורך יהיה אז באל"מ מות?"

כוס קפה תחת עצי הזית

מהלך שיחתנו ניגשו נציגים שונים אל עבד-אל-רחמן, לבדוק פרטים בדבר פגישות קרובות ועניינים אחרים הקשורים בעבודת האו"ם. ואני תהיתי, איוה תוכן ניות מתבטלות במוחו, מה מתחולל ב-מעמקי ליבו של בן פלאחים פלסטיני זה, לקראת אותו היום, אם יבוא, שבו יעסה

שיקבל את הרעיון בדבר מדינה פלסטינית בגדה המערבית וברצועת-עזה, תחת להילחם על החזרת פלסטין כולה. אומר לך דוגרי. בידי אש"ף עלה לשכנע את הפלסטיני שמוצאו מחיפה, לראות ברמא"ל ללה את ביתו, אבל בידי תנועת שלום עכשיו לא עלה לשכנע יהודי שמוצאו מ"פלורידה, שישתקע בחיפה ולא בשכם, הנמצאת בשטחים הכבושים. כך שלא מ"תפקידו להקנות אמינות לתנועת שלום עכשיו; רק הם עצמם יכולים לרכוש אמינות על-ידי מה ששיגו בתוך ישראל."

הישראלית אמרו לי, שמעולם לא הת-בטא נציג כלשהו של אש"ף מפורשות בדבר זכות קיומה של מדינת-ישראל. לכן שאלתי את רחמן האם יש כאן מיפנה חדש.

הוא הניע בראשו. "אנשים לא שמים לב", אמר. "בשנת 1974 הכריזה המועצה הלאומית הפלסטינית, שהיא הפולמנט של העם הפלסטיני, שאנו נקים מדינה עצמאית בכל חלק של פלסטין שממנו יסולקו הישראלים או - שים לב! - שממנו יסוגו הישראלים מרצונם. ויאסר עראפאת יצא בפומבי בזכות הפיתרון של שתי מדינות. הוא אמר זאת לאנתוני לואיס

אמרתי לעבד-אל-רחמן שרוב הישראלים שעיימם דיברתי, ובכלל זה גם אנשי תנועת-המחאה, עומדים על כך שהתנאי ה"יסודי לפתיחת משא-ומתן כלשהו עם אש"ף צריך להיות טיומו של הטיור של אש"ף.

"כאן יש מידת איפה ואיפה", אמר עבד-אל-רחמן. "הכיבוש, הרומס מדי יום ב-יומו את זכויות האדם, הוא אקט בלתי-חוקי, ולפיכך גובע מכאן שההתנגדות לו

המישפחה הלוחמת

הנראית בתמונה - הטבא, פלאח במקורו, שהפך פליט המתגורר במחנה פליטים בלבנון, בחברת נכדיו האוחזים בנשק ומקבלים אימון טרוס-צבאי במיסגרת יחידות נוער של פתח. התמונה הזו, כרבות אחרות, מופצת בעולם על-ידי שירותי ההסברה של אש"ף, כדי להמחיש את הבעיה הפלסטינית ולהביאה לידיעת רוב הציבור בעולם.

קיים זו בצד זו בשלום - בתנאי שאף אחת מן השתיים לא תטען לעליונות על חברתה ולא תקיים אפלייה נגד עמה של חברתה."

מניו-יורק טיימס הוא אמר זאת לברברה וולטרס. לה גם אמר: "אני לא חולם באסמיה".

ואמנם, ממשך עבד-אל-רחמן, כבר עלה בידי אש"ף להביא את העם הפלסטיני

כמה פעילים מתנועת שלום-עכשיו

יש חשיבות מרובה לכך שבתוך ישראל מצויים אנשים הנוקטים בעמדה מוסרית בשאלות הכיבוש וההתנתליות.

היא חוקית. אבל כאשר נלחמים הפלסטינים נגד הכיבוש מכנים זאת בשם טי"רוריום, אבל עמים אחרים, במצבים דו"מים, נקראו בשם לוחמי-חרות. יתר על כן, כפי שכתב פראנץ פאנון*, אין למוד אלימות המדכאים, ומדוע לא מכנים זאת באותה מידה את אלימות המדוכאים ואת בשם טיוריום, כאשר מפגינים הישראלים כפרים ומחנות פליטים פלסטינים בלבנון ומפציצים אותם בפצצות מיצרר ובנפלאם? משום שבמקרה זה כלי-הנשק הם מתוחכימים יותר?

הוא, באותו היום, ענה עבד-אל-רחמן ללא היסוס, "אשתקע מחדש בעירי הקטנה, שבה אוכל להתערר בבוקר ולש-תות קפה עם הורי ואחי ואחיותי. דע לך שזהו מקום יפהפה. אתה יודע, לפני ש-עזבתי נטעתי במו ידי 85 עצי שקד ולא פחות מ-50 עצי זית. הייתי רוצה לספח אותם, ובוודאי אגדל גם מעט תפוחי-אדמה ועגבניות. אם אמנם יבוא אותו היום."

* פאנון היה פסיכיאטר שחור, שהסתפח לתנועת השיחור האלג'ירית והפך לאחד מחשובי האידיאולוגים של תנועות השיחור בעולם השלישי.